

Tekstmateriale Skandinav

Dette dokumentet inneholder materiale som er samlet inn, analysert og prosessert men skal dykkes enda dypere inn i og tilføres mer i slutfasen av forprosjektet (høst2016). Materialet danner grunnlaget for scenekunstforestillingen *Skandinav* med premiere 20. April på Østre, Bergen.

INNLEDNING:

Skandinavia. Skandinaver. Naver. Nav.

Danmark. Norge. Sverige.

Danmark er verdens lykkeligste land.

Norge er verdens rikeste land.

Sverige er verdens beste land å bo i.

Vi har fått utdelt gode kort på hånden. Hatt flaks rett og slett.

Vi har ønsket at regionen skal representere et brorskap bygd på aksept et likt politisk og kulturelt utgangspunkt som skal føre folkeslagene nærmere hverandre¹. Og går det dårlig med oss skal vi bli fanget opp av et system som skal få oss på beina igjen, om så med hjelp av krykker.

Skandinavia som en region kjennetegnes oftest igjennom vårt tydelige fokus på velferd, hvor staten har ansvar for å strukturere et system som skal ta vare på alle borgere, spesielt de svakeste. Men det er likevel klare tall som viser at flere benytter seg av disse godene, uten å ha rettmessig krav på dem.

I dette tekstmateriale vil vi utforske tall og statistisk, folks oppfatninger og fordommer,

- vi vil vise til kunstneriske uttrykk som vi mener engasjerer og kommenterer. Her inne ligger kjernen til dramatikken vi ønsker skal utspille seg på scenen når Skandinav har premiere på Østre 20. april 2017.

DETTE DOKUMENTET INNEHOLDER:

- forskning, statistikk, synsing (nettforum), intervju og litteratur som inspirasjon
- kunstnerisk uttrykk til tekstinspirasjon: låtene til Karpe Diem, Snåle Mi Jente, Monopolreglene
- Diverse sitat
- Dramaturgisk oppbygning
- Sluttkommentar fra kunstnerisk leder

FORSKNING, STATISTIKK, SYNSING, INTERVJU OG LITTERATUR SOM INSPIRASJON

Å NAVE/NAVER – fra resurs til latsabb

I Norge har det i befolkningen de siste årene vokst frem et syn på personer som misbruker trygden sin, -naver. Så godt har dette synet etablert seg, at Å NAVE i 2012 ble valgt til «årets nyord» av språkrådet².

Men hva definerer en naver?

1. Ordet «naver» blir først brukt på 1800-tallet, og beskrives som et ord brukt om håndverkere som reise rundt i Europa og utfører forefallende arbeid innen sitt fagfelt. «naver» -kommer av «skandinaver» for å kommentere at håndverkeren kommer fra regionen Skandinavia³. Fenomenet «navere» forekommer fortsatt i Tyskland og Sveits.
2. Verbet «å nave» får ny betydning i 2012. Definisjonen er som følger: Å nave = å drive dank på statens regning. Altså; en naver er en person som driver dank på statens regning.

Siden begrepets opprinnelige betydning ble endret som følge av befolkningens behov for å sette ord på trygdemisbrukere, har vi funnet 2 eksempler på hvordan folket selv i kommentarfelt på internett definerer «Å nave/naver».

3. «En som ikke gidder å jobbe/skylder på depresjoner og angst, og lurer til seg penger fra NAV. Vet dessverre om flere av dem.»⁴.
4. «Definisjonen er egentlig en person som lever på nav fordi han/hun har vondt i vilja og ikke gidder jobbe. Altså folk med lav moral, selvsentret og giddalaus, synes det er helt greit å leve på litt penger fra nav bare de slipper å jobbe selv.»⁴.
Altså har begrepet endret seg til det totalt motsatte igjennom 200 år.

Fra at man som «naver» ble sett på som en resurs med god kunnskap, er man nå en som ikke ønsker å jobbe for godene. Noen er helt ærlige på det, og diskuterer gjerne saken i kommentarfelt med andre¹⁴:

Tekstmateriale Skandinav

www.kikk.no/forum/barnimagen/index.php/topic/144044253-utnytte-nav-ja-sa-klart-jeg-gjør-det/

Søk... | Innåden | Anonymforum | Ny bruker? Registrer deg her

Forum → Fellesforum → Anonymforum

Utnytte NAV? Ja, Så klart jeg gjør det!?

Opprettet av Anonym bruker · mai 03 2013 02:01

Logg inn for å svare

15 svar til dette emnet

Anonym bruker #1 <

Superbruker

Skrevet 03 mai 2013 - 02:01

Ja, så klart? De lar meg gjøre det, ergo gjør jeg det. Jeg går hjemme med en gutt på andre året nå, og har totalt og sammenlagt gjennom en måned, nesten 28.000 utbetalt. Hvorfor skulle jeg liksom forakte det?

Dere må gjerne kome med "ikke snylt. Din samfunnsnylter. Gjør din del, og ikke la oss betale for deg", os videre i evigheter. . . . Men jeg kunne virkelig ikke brydd meg mindre.

jaja, forstå det du som kan, jeg ser på det som veldig lett, iallefall. TA det du kan klare å TA, det er lite som er gratis!

Anonym poster: 28f97b1aa587c48f10db908d6ebfegg

Forumråden fortsetter under...

jaja forstå det du som kan, jeg ser på det som veldig lett, iallefall. TA det du kan klare å TA, det er lite som er gratis!

Anonym poster: 28f97b1aa587c48f10db908d6ebfegg

Hva vil du egentlig med dette innlegget? Har du noe å si? Gleder du deg? Vil du ha oppmerksomhet? Hva er du ute etter? Kjærlighet? Klapp på skuldrene? Lurer litt på hvordan du blir rammet til noe et så stort beløp.

Anonym poster: 4252b857c4752c4d3e849c48954ca

Ingen av delene 😊 Terkte jeg skulle dele med nattaene her 😊

Du vet, det store beløpet kommer av at jeg er alenemor og alenebarnsørger, pluss at jeg har psykiske lidelser, av forskjelligkaliber 😊

Det er lett. Bare prøv 😊

Anonym poster: 28f97b1aa587c48f10db908d6ebfegg

Samybesch4gull :) #2 <

Alldiv bruker

Skrevet 03 mai 2013 - 04:09

Nei takk, for jeg velger å forbli gift, og uten psykiske problemer...

Legg deg sov, så du kan ha nok en koselig dag med gutten din 😊 Eller går han i barnehage slik at det er bare du som er hjemme kanskje?

what is your position?

Medlem
10
107 innlegg
Sed Finnmark

Trygdemisbruk er et stort og økende problem i Norge. Det viser statistikk og pressemelding NAV har utarbeidet for første tertial 2016³:

Trygdemisbruk 1. tertial 2016.pdf 1 / 6

Statistikk trygdemisbruk første tertial 2016

Tabell 1: Antall personer og beløp anmeldt per 1. tertial 2016

	Antall personer*	Anmeldt beløp
I alt	478	97 938 374
Østfold	23	3 745 414
Akershus	57	12 872 116
Oslo	88	17 071 320
Hedmark	13	4 435 591
Oppland	12	2 165 271
Buskerud	25	4 732 255
Vestfold	33	7 622 725
Telemark	14	1 606 343
Aust-Agder	16	2 236 981
Vest-Agder	15	2 315 247
Rogaland	33	11 902 380
Hordaland	45	10 085 882
Sogn og Fjordane	4	955 944
Møre og Romsdal	15	1 965 657
Sør-Trøndelag	22	3 341 937
Nord-Trøndelag	6	1 180 113
Nordland	29	5 057 279
Troms	18	3 131 831
Finnmark	5	724 515
Bosatt i utlandet	5	789 573

28 personer er anmeldt for medvirkning.

«283 personer er anmeldt for å ha svindlet til seg dagpenger for til sammen 41,3 millioner kroner. Dagpenger topper dermed statistikken over svindelsaker. Det totale omfanget av svindelsaker utgjør nærmere 100 millioner kroner.

Dagpenger skal sikre inntekt ved arbeidsledighet. Svært mange har unnlatt å gi opplysninger til NAV om at de har kommet seg helt eller delvis i jobb.

– De aller fleste er ærlige, men det er svært alvorlig når noen som er arbeidsføre og har inntekt velger å svindle systemet, sier arbeids- og velferdsdirektør Sigrun Vågang.

Kilde: <https://www.nav.no/no/NAV+og+samfunn/Statistikk/Flere+statistikkomrader/Relatert+informasjon/trygdesvindler-for-100-millioner>

Så befolkningens fordommer munner faktisk ut av et reelt problem for staten. Problemet for befolkningen derimot er at de svakeste i samfunnet som må benytte seg av velferdssystemets tjenester, blir stemplet som navere⁶.

«Jeg kjenner at skammen kommer så fort, når jeg må til Nav-kontoret for å søke om lov til å dra på ferie. Da kommer det på en måte frem svart på hvitt, at man er syk. Søknadsskjemaet man kan sende over nettet fungerte ikke så det kom bare inn en blank søknad, så da måtte jeg selv ned til Nav-kontoret. Jeg vet ikke om dette bare er meg, men jeg ble stående utenfor inngangsdøren, jeg ble helt stiv i hele kroppen. Jeg vet ikke helt hva det var som skjedde med kroppen, men av en eller annen grunn så klarte jeg bare ikke gå inn den døren med en gang. Jeg tror det var en blanding av skam og redselen for å møte noen kjente eller visste hvem var. Jeg har sagt at man ikke skal skamme seg over å være syk, noe jeg på en måte føler at jeg ikke gjør. Men dette med å gå på Nav, klarer jeg ikke legge skjul på at jeg skammer meg over ... Er man syk så er man syk, Nav er til en stor hjelp for mange av oss der ute som ikke er i stand til å jobbe og forsørge seg selv. Men det å skulle si «jeg er 21 år å går på Nav» er ikke noe en person har lyst til å si høyt, man blir så alt for fort sett ned på ... Jeg tror ikke det er så mange som tenker seg om to ganger før man dømmer en person som går på Nav, det er så alt for lett å se ned på de ...»

Kilde: http://lisarorvik.blogg.no/1467731737_du_som_naver_er_lat.html

Tekstmateriale Skandinav

De svake blir enda svakere.

HVORDAN OPPLEVES FORDOMMENE MOT NAV FOR NAV

Det er ikke bare «navere» og de som urettmessig blir satt i denne båsen, som sliter med negativ omtale. Selve velferdssystemet NAV er også ofte utsatt for kritikk⁷. Kritikken baserer seg på at systemet er en treg papirmølle, bruker for lang tid på å hjelpe brukerne, og flere brukere opplever at de ikke får den hjelpen de trenger⁸. Hvordan ser NAV selv på denne kritikken?

INTERVJU MED NAV-ANSATT 03.08.16

- *Kilden ønsker å være anonym*

Intervju med seniorrådgiver; statistikk og analyse NAV.

Rådgiveren har en mastergrad i sosiologi fra NTNU, og har arbeidet som veileder i Aetat, før vedkommende gikk inn i stillingen som seniorrådgiver for statistikk og analyse i NAV.

- Litt av grunnen til at jeg ønsket en høyere stilling var at jeg ikke følte jobben jeg gjorde ble verdsatt nok. Selve jobben og kontakten med brukerne var likevel svært givende og jeg følte jeg virkelig kunne bruke posisjonen min til å hjelpe.

Rådgiveren er opptatt av at alle som skal jobbe som saksbehandlere må være klar over maktposisjonen man da innehar i møtet med brukerne. Man må kunne legge seg ned på brukerens nivå, og bruke kunnskapen og erfaringen til å balansere ut dette for å skape en relasjon som virkelig kan hjelpe brukeren. Er man ny i jobben som saksbehandler kan man være redd for å gjøre noe galt, og følger derfor reglene slavisk. - *Et system kan ikke ta hensyn til skjønn, men det kan et menneske.*

I sin nye jobb har rådgiveren som jobb blant annet å videreformidle informasjon om hvordan NAV forvalter sine ressurser og sende inn informasjon om status quo til medier. Men vedkommende merker at media ikke ofte tar inn «gladsakene», i motsetning til de mer nedtrykkede nyhetene. - *Dette gir folk et feil inntrykk av hvor mange man faktisk også hjelper.*

Det er også flere faktorer som kan danne et misvisende bilde av forvalteren av velferdsstaten. I en brukerundersøkelse blant brukere som skulle ranke hvor fornøyd de var med et foretaks tjeneste, ble NAV vurdert i samme kategori som Vinmonopolet. Vinmonopolet toppet listen. NAV var nederst.

Media som fjerde statsmakt skal blant annet fungere som et informasjonsorgan som hjelper befolkningen å være bevisst hvordan vedtak som omhandler dem og påvirker deres liv. Men hvis gladsakene ikke kommer frem, danner dette da et feil bilde? Blir systemet da bare svartmalt?

Det er ikke unormalt at et statlig system blir kritisert. Dette har vi også funnet igjen ved å blant annet fordype oss i Franz Kafkas roman; «Prosessene».

«Prosessene» er en surrealistisk roman som anses som uferdig. En del ting henger ikke helt sammen, noen deler henger helt i løse luften. Teksten er ofte motstridig. Handling: Josef K arresteres på sin 30-årsdag, anklaget for en handling han ikke får vite hva er. Vi følger herr K igjennom et absurd og labyrintpreget system i sin kamp for å bli frifunnet.

Tekstmateriale Skandinav

Hovedpersonen bytter igjennom boken flere dommere over en tidsperiode på et år. Boken ender med at han blir stukket i hjel med kniv og dør.

Sitat:

Derfor gjentok han også: "Hvordan kan jeg gå i banken når jeg er arrestert?" "Nå slik," sa oppsynsmannen, som allerede stod ved døren, "De har misforstått meg, De er arrestert, det er riktig nok, men det skal ikke hindre Dem i å utøve Deres yrke. De vil heller ikke bli hindret i Deres vanlige livsførsel." "Da er det å være arrestert ikke så ille," sa K. og gikk tett bort til oppsynsmannen. "Jeg har aldri ment det annerledes," sa han. "Men da var det vel ikke engang så svært nødvendig å meddele meg at jeg var arrestert," sa K. og gikk enda nærmere.

Sitater fra *Prosess* som har inspirert oss:

"Man pleier ikke hisse på seg domstolens maktmidler," sa stemmen som stadig ble svakere og til slutt ble borte. "Det er svært uforsiktig å ikke gjøre nettopp det," tenkte K. idet han gikk, "man må tross alt prøve å lære maktmidlene å kjenne."

«Til å begynne med forsøkte jeg å være meg selv, men jeg holdt snart opp. Det er for anstrengende og nytter ikke stort. Bare å sitte og vente tar på kreftene. De vet jo selv hvor elendig luft det er der oppe på kontorene.»

«Jeg sier ikke at det er en sjusket og liderlig prosess, men jeg vil gjerne ha tilbudt Dem denne betegnelsen for Deres selverkjennelses skyld.»

«Josef, ta deg nå sammen. Din likegyldighet får meg til å gå fra forstanden. Når man ser på deg kunne man nesten tro på ordspråket som sier: "Å ha en slik prosess vil si at man allerede har tapt den".»

Vi er inspirert av disse sitatene da vi føler de passer godt med frustrasjoner deler av befolkningen uttrykker når de må forholde seg til NAV-systemet, -her belyst igjennom begrepet «en Kafka-prosess». Begrepet blir brukt om kamper av byråkratisk karakter mot et regelvelde som oppfattes som uten evne til å vise skjønn for individet som kjemper for sin sak.

Av det man leser i aviser, hører fra personer i nærmeste omgangskrets eller egne erfaringer, oppfattes ofte NAV som institusjon på samme måte som Josef K opplever i «Prosess». Opplevelsen av å ikke bli hørt, kastet fra saksbehandler til saksbehandler, før man til slutt ender i et avslag. Man skal fylle ut en god del papirer for å bli tildelt goder fra NAV. «Byråkratisk papirmølle» er ofte et uttrykk brukt om institusjonen». Veiledningsskjemaer føles ut som de er skrevet på gresk og får en avskrekkende effekt på brukerne som skal sette seg inn i lover og regler. Mange føler blant annet de må være friske for å være syke, for å skulle greie å levere alt av materiale som kreves.

Er det av likende grunner som Josef K opplever i «Prosess» som har gitt NAV sitt dårlige rykte?

KUNSTNERISKE UTTRYKK TIL TEKSTINSPIRASJON

Et velferdssamfunnet skal omfatte en befolkning med ulike sosiale samfunnslag, identiteter og behov. Disse temaene finner vi igjen i rapgruppa Karpe Diem sine tekster, og vi har funnet stor inspirasjon til stykket igjennom deres tekster. Derfor ser vi det nyttig å bruke Karpe Diems materiale i Skandinav:

Tekstmateriale Skandinav

TOG¹⁰

*Jeg er 'kke pendler, jeg har 'kke månedskort
Jeg bare falt av toget da det stoppa brått
Perrongen ble det stedet som var trofast
Så på togene passere, men jeg sto fast
Satt på benken min og så på at alle tok plass
Hva tenker optimisten om et tomt glass
Fuck it, var 'kke tørst, men jeg er lykkelig
For du ble rekkverket mitt og jeg ble krykken din
Du hoppa av toget ditt, for å få sove trygt
Nå kan vi gå på likt, vi hoppa på et nytt sammen
Reiste bort og ingenting er vanskelig
Vi går på diamantskinner inn I framtiden
Snart får du kanskje en diamantring
Jeg blir på toget ditt for alltid
Venter på en sjanse til å hoppe på toget igjen*

I Tog har vi tolket teksten til å omhandle en hverdag, å fungere i et samfunn – det å ikke fungere i et samfunnet. Det å pendle, være på vei et sted og det å ikke være på vei. Et system – en rutine. Falle utenfor. Betrakte at andre fungerer og har et liv. Toget går så fort. Har ikke mulighet til å hoppe på toget igjen. Må støtte seg på noe.

PORSELEN¹¹

*La de syke leve I sandslott, I denne tiden de fikk anslått
Porselen penere enn stål og metall
Sover på en plen, men hun skåler med asfalt
For nå sa en lege at det går nok I arv
Får man det genet slår kroppen av alt
Så jeg sa vent, vent, vent litt nå
Hvem har patent, tent, tent på I morgen?
Til da så
Hun sier vi kan 'ke vente en time med å få unge
For jeg har lyst til å være mamma og se på at barna mine klarer seg fint
Men om jeg dør for tidlig må du love å la meg lytte til "Mitt hjerte alltid vanker" I
begravelsen min
Helene Bøksle eller Bugge
Gud har planta meg med rett til å høste inn
Og denne statistikken trøster meg ved å ljuge
Alle løper maraton, jeg har vett til å løpe sprint
Krone eller mynt om kona mi blir ramma
Om kona mi blir syk er det krone og mynt om barna
Jeg ser krone hun ser mynt og nå blunker lyset I lampa
Hun slukker det ikke av frykt for at sola blir forbanna
Så jeg holder meg våken, til I morgen
Holder meg våken til I morgen
Jeg skal holde meg våken til I morgen*

Tekstmateriale Skandinav

*Holde meg våken til I morgen
Til da så*

Omhandler motgang, flaks, uhell. Mynt eller kron sier teksten. Det hele er et spill. Han er heldig/uheldig. Vi har fått utdelt gode kort på hånden. Hatt flaks rett og slett. Vi resonerer rundt spillet Millionærs¹⁵ (Også kjent som Monopol) formål. Spille med de kortene man har. Ha flaks. Taktikk. Klasseskille mellom Ringgata og Parkveien.

7. REGLER FOR SPILLET MONOPOL FRA LITOR.

SPILLEREGLER

MILLIONÆR

INNHOOLD
Spillebrett, 6 spillebrikker (biler), 32 hus, 12 hoteller, 1 slott, 2 terninger, 38 sjanseskort, 28 skjøtekort og pengesedler i ulike valører.

SPILLET I KORTE TREKK
I Millionær gjelder det å kjøpe, leie ut og selge tomter. Motspillerne må betale leie hver gang de lander på en tomt som eies av en spiller. Ved å bygge hus og hoteller/slott på tomtene økes leien og muligheten til å tjene penger betraktelig. Første spiller som oppnår verdier for minst én million kroner, vinner spillet.

FORBEREDELSE

- En av spillerne velges til å være banksjef. Han har ansvaret for pengene og står for salg av skjøtekort, hus, hoteller og slott, samt alle inn- og utbetalinger i spillet. Spilleren styrer også alle auksjoner.
- Banksjefen gir spillerne kr. 150.000 hver etter følgende fordeling: 1 stk. 50.000, 7 stk. 10.000, 4 stk. 5.000, 6 stk. 1.000, 7 stk. 500 og 5 stk. 100.
- Ta sjansen-kortene blandes godt og legges i en bunke med tekstsiden ned midt på spillebrettet.
- Spillerne velger hver sin spillebrikke som plasseres på startfeltet.
- Spillerne kaster terning for å avgjøre hvem som skal begynne spillet. Spilleren som får høyest terningkast begynner. Spillet fortsetter så med spilleren til venstre.

SLIK SPILLER MAN
Hver gang en spiller står for tur, skal han kaste BEGGE terningene og flytte ifølge hele terningkastet. To eller flere spillere kan stå på samme felt.

Hvis en spiller kaster TO LIKE PÅ TERNINGENE får han et ekstra terningkast. Før spilleren igjen to like, får han nok et ekstra terningkast. Ved tredje gang med to like, må spilleren derimot flytte rett i fengsel. Spilleren må utøve sine plikter (f.eks. betale leie til motspiller) mellom hvert av terningkastene, uavhengig av hvilket felt han lander på.

Spilleren kan lande på følgende felter:

- Tomt - spilleren kan om ønskelig kjøpe tomten.
- Kinoer, Nationaltheatret og Operaen er også tomter. Spilleren kan om ønskelig kjøpe dem.
- Prøv lykken - spilleren trekker et sjanseskort.
- Betal skatt - spilleren betaler skatt som anvist.
- Du settes i fengsel - spilleren flytter rett i fengsel.
- Fengsel - spilleren er kun på besøk i fengselet.
- Trafikklys - spilleren får fri leie i neste kast.
- START - spilleren får kr. 20.000 hver gang han lander på eller passerer START-feltet.

Kjøp av tomter
Hvis spilleren lander på en tomt, kan han, såfremt ingen motspiller eier den, straks kjøpe den av banken. Tomtens pris er angitt på flyttefeltet. Spilleren får utlevert skjøtekortet av banken og legger det med forsiden opp foran seg. Hvis spilleren ikke vil kjøpe tomten, skal banken straks auksjonere den bort. Spilleren som ikke ville kjøpe, kan også delta i auksjonen.

Kjøp av kinoer, Nationaltheatret og Operaen
Disse tomtene kjøpes og auksjoneres bort på samme måte som de øvrige tomtene. De kan derimot **ikke** bygges (se nedenfor). Leie kreves etter takstene angitt på skjøtekortet.

Innkassering av leie
Hvis en spiller lander på en motspillers tomt, må han betale leie til eieren. Hvis en spiller eier ALLE tomtene i én farge, og de er ubebygde, kreves dobbel leie. Leieprisen er angitt på skjøtekortet. Leien stiger i takt med økt bebyggelse. Eieren må kreve leie FØR neste spiller kaster terningene. Hvis tomten er pantsatt gjelder andre regler (se siste side).

Kjøp av hus, hoteller/slott
Når en spiller eier ALLE tomtene i én farge, kan han bygge hus der når det er hans tur. Husene kjøpes av banken for prisen angitt på skjøtekortene. Husene plasseres ut på tomtene. Det kan ikke bygges dersom én eller flere av tomtene i fargen er pantsatt. Spillerne må bygge jevnt. Det vil si at alle tomtene i samme farge må være bebygget med ett hus, før man kan sette opp hus nr. 2. Alle tomtene må være bebygget med 2 hus, før man kan sette opp hus nr. 3 osv. Når en spiller har 4 hus på ALLE tomtene i én farge, kan han bygge HOTELL. På hver tomt kan det maksimalt bygges ett hotell. Ved kjøp av hotell må de fire husene på tomten leveres tilbake til banken. På SLOTTSPLASSEN bygges slott istedenfor hotell.

Side 1. av 4.

Side 2. av 4.

Tekstmateriale Skandinav

Husmangel

Hvis banken ikke har flere hus eller hoteller igjen, må spilleren vente med å kjøpe til noen er levert tilbake eller solgt til banken. I en slik situasjon kan det være flere spillere som ønsker å kjøpe hus eller hotell. Det avholdes da auksjon blant disse spillerne.

Skatt

Hvis spilleren lander på "Betalt skatt"-feltet, kan han velge mellom å betale kr. 20.000,- eller 10% av alle sine verdier (kontanter, tomter, hus og hoteller/slott) i skatt til banken. Det er innkjøpsverdien som gjelder for verdiberegning av alle eiendeler.

Prov lykken

Hvis spilleren lander på et "Prov lykken"-felt, trekker han et sjanseskort fra kortbunken på spillebrettet og følger kortets anvisning. Brukte kort legges i en egen bunke som blandes på nytt dersom alle kortene har blitt trukket. Dersom et sjanseskort gir spilleren beskjed om å flytte til et spesielt felt, og spilleren med det passerer START, får han straks utbetalt kr. 20.000 fra banken. Dette gjelder IKKE ved kortet "Flytt direkte i fengsel".

Fengsel

En spiller må gå i fengsel hvis han:

- lander på feltet "Du seltes i fengsel".
 - trekker et sjanseskort med teksten "Flytt direkte i fengsel" eller
 - slår to like på terningene tre ganger etter hverandre.
- En spiller som må gå i fengsel, får ikke utbetalt kr. 20.000 dersom han passerer START på veien dit.

For å bli løslatt fra fengselet kan spilleren VELGE mellom å:

- betale en bot på kr. 5.000,- for han koster terningene og flytter videre,
- bruke et "arrestanten løslates"-kort som han har liggende og deretter kaste terningene eller
- kaste to like på terningene. Spilleren kan prøve å kaste to like i tre omganger. Før han ikke to like i tredje omgang, MÅ han betale kr. 5.000 i bot for å slippe ut, og deretter flytte det terningene viser.

En spiller som sitter i fengsel kan ikke delta i kjøp og salg, men kan kreve leie for tomtene sine.

Hvis en spiller lander på feltet "Fengsel", er han bare på besøk og fortsetter spillet neste gang det er hans tur.

Trafikklys

Hvis spilleren lander på "Trafikklys"-feltet, slipper han å betale leie dersom han lander på en motspillers tomt neste gang det er hans tur. Dette gjelder også for evt. ekstrastak ved to like på terningene.

Salg av tomter mellom spillerne

Spillerne kan selge UBEBYGDE tomter til hverandre. Prisen avtales mellom spillerne. Alle hus og hoteller/slott må selges tilbake til banken for halv pris før et salg gjennomføres. Slik innbyrdes handel blir ettervert et viktig del av spillet. Det kan ofte være lønnsomt å legge inn et bud høyere enn pålydende, for å komme i posisjon til å starte byggeprosessen.

Pantsettelse

Spillerne kan pantsatte UBEBYGDE tomter. Alle hus og hoteller/slott må først selges tilbake til banken for halv pris. Pantsettesbeløpet står på skjøtekortet og blir utbetalt av banken. Spilleren beholder skjøtekortet, men snur det slik at det blir liggende med baksiden opp. Hvis en spiller ønsker å løse inn pantsettelsen, må han betale 10% rente i tillegg til pantsettesbeløpet. En spiller som pantsetter en tomt har fremdeles eiendomsretten til denne, men han kan ikke lenger kreve leie for tomtene. Dersom en spiller eier alle tomtene i en serie kan han fremdeles kreve dobbel leie for enkelttomter som ikke er pantsatt. Det samme gjelder for kinoene, Nationaltheatret og Operaen. Hvis en spiller eksempelvis eier alle fire kinoene og tre av dem er pantsatt, får han fremdeles maksimal leieinntekt når en motspiller stopper på den ene kinoen som ikke er pantsatt.

Lån

Banken kan bare gi lån mot pantsettelse. Det er ikke tillatt for spillerne å låne penger av hverandre.

Konkurs

Når en spiller ikke er i stand til å betale gjelden sin, må han overdra alt han eier til den han skylder penger (banken eller en motspiller), etter først å ha solgt alle hus og hoteller/slott til banken for halv pris. Spilleren er nå konkurs og går ut av spillet. Eventuelle sjanseskort spilleren sitter med legges tilbake i kortbunken.

SLUTTOPPGJØR/VINNER AV SPILLET

Spillet avsluttes enten:

- når alle spillerne, unntatt én, er konkurs. Denne vinner da spillet.
- når en spiller er MILLIONÆR, dvs. når alle hans verdier (penger, skjøtekort, hus og hoteller/slott) tilsvarer minst én million kroner.
- etter avtalt spilleid. Vinneren er den som har størst verdier.

Ved oppgjør har alle tomtene den verdi som står på spillebrettet. Hus føres opp til innkjøpspris. Et hotell/slott tilsvarer 5 hus.

© 2004 Egmont Scandinavia AS, Oslo.

«Dine hus/hoteller/slott brenner»¹²

LETT Å VÆRE REBELL I KJELLERLEILIGHETEN DIN¹³

Apekatter i min blokk og Abu Bakr i min cockpit?

(Er det dette skattepenga mine går til?)

Ankerbarna dine kom, så morkamenn kan vinne i lotteri?

(Er det dette skattepenga mine går til?)

De sa de kom fra fattigdom, men hadde råd til båt hit

(Er det dette skattepenga mine går til?)

Hunder født i staller er'ke hester eller gårdsdyr

(Er det dette skattepenga mine går til?)

Dere er alle av samme ulla

(Alle skal bli knulla)

Mulla, mulla, mulla, mulla, mulla

Om du visste hva jeg ville gi for å bli som deg

Bli som deg, baba, bli som deg

Om du visste hva jeg ville gi for å bli som deg, din feiging

Og det er så lett å være rebell i kjellerleiligheten din

Plukker frukt i våre haver

(Du blir aldri skandinaver)

NAVer, NAVer, NAVer, NAVer, NAVer

Fordommer mot nye landsmenn. Bekymring rundt hvordan staten forvalter skatteinntektene som blant annet distribueres igjennom velferdssystemet. Drar alle over en kam.

Forhåndsdømmende. Man vil ikke dele godene med hvem som helst, men vil ha dem selv.

Tekstmateriale Skandinav

Kjenner igjen meningene fra kommentarfelt. Man tør å være tastaturtøff om man er godt bortgjemt i en kjeller. Eksempel:

«Er det bare meg eller lukter muslimer og de fleste innvanderne ufattelig stygt?!
Fatter det ikke. Vasker de ikke seg? De er jo konstant svette i tillegg til at det lukter tusen hester av hver og en av dem. Er vanskelig å forklare lukten.»

Kilde: <http://vgd.no/index.php/samfunn/innvandring-rasisme-og-flerkultur/tema/705724/innlegg/>

Ville vedkommende som kommenterte dette, sagt det samme høyt i all offentlighet?

KAMPEN MOT KLOKKA⁹

*Jeg forsov meg. Tar en kjapp dusj og kler på meg
Plukker en vond morgen ut av kjøleskapet; det blir frokost eller lunsj
Jeg småløper ned trappene. Hun står ved inngangen, som alltid
Hun ser på meg. Jeg ser på henne. Hun ser skuffa ut
- Klokka er 2, sier hun. - Hold kjeft, sier jeg
Jeg går mot bussen. Dama følger etter meg*

Hverdag. Forhold mellom en mann og en kvinne. Mye som ikke blir sagt. Frustrasjon. Dialog.

Et dramatisk potensiale i tekstene

Tekstene til Karpe Diem er konstruert på en likende måte som i en teatertekst, og har et dramatisk potensiale i seg. Flere av tekstene inneholder beskrivelser som minner om sceneanvisninger og replikker. Som en monolog, eller dialog. Tekstene omhandler ofte relasjonen mellom to mennesker. Om et forhold, både emosjonelt, politisk, profesjonelt. Det er enkelt skrevet med et enkelt språk. Ofte repetisjoner.

En sjangerlek i tekstene

Vi har jobbet med en musials eksperimentering av Karpe Diems «Lett å være rebell i kjellerleiligheten din» og kveden «Snåle mi jente» og slått de sammen til en «mashup». En mashup er to uavhengige sanger som blir kombinert med mål om å formidle et budskap. Vi vil bruke nasjonalromantiske uttrykk, her vist med folkemusikksjangeren, - kvad, for å kommentere og trekke paralleller til samtiden vi lever i. I dette eksemplet har vi funnet to ulike musikkuttrykk hvor begge partiene omhandler «en frier».

Lett å være rebell i kjellerleiligheten din

Snåle mi jente

Jeg skiter i om du er Tshawe eller Vinz eller Nico
(Er det du som skal med dattera mi på kino?)
Du er kanskje kul i dag, men hun gifter seg med Kygo

Snåle mi jente, vil du deg gifte,
Så ska no eg vera guten din,
Det kan du helse heimat til
pappa din

(Er det du som skal med dattera mi på kino?)
Har du hijaben i baksetet, skal hun bli muslim nå?
(Er det du som skal med dattera mi på kino?)

Hikta, fikta,
fer ikkje gale,
kasta du bort en skarvuttu vane,
nei så men om eg vil ha deg,
for i fjor ville du bedra meg
men no har eg funne meg ein

Jeg er ikke rasist,
men skal liksom liksom-passet ditt bety noe?
(Er det du som skal med dattera mi på kino?)

Tekstmateriale Skandinav

Plukker frukt i våre haver
(Du blir aldri skandinaver)

som stannar meg bi,
som stannar meg bi,
så no kan du reise heimat med
råva di.

Karpe Diem, 2015

Ukjent opprinnelse

Regissør Sara Bruteig Olsen ønsker å jobbe på følgende måte med musikk og nasjonalromantiske uttrykk i Skandinav:

«Vi vil nærme oss tematikken i forestillingen gjennom tekstmateriale, visuelle og musikalske grep. Gjennom å for eksempel bruke folkemusikk som inngang til det tradisjonelle arbeidet i primærnæringen og hvilken posisjon og rolle arbeid spiller her, satt i kombinasjon med karpe diem hvor en urbanisert tilværelse der andre spørsmål blir fremtredende, utfordringer i forhold til hvordan en lever livene sine i en teknologisert byliv hvor arbeidskraft kan tenkes vurdert og prisatt på en annen måte; spørsmål om hvordan ulik aktivitet blir vurdert, både av en selv og andre.»

Bruteig Olsen, Bergen 29.08.16

DRAMATURGISK OPPBYGGING

I forprosjektet til det som skal bli forestillingen *Skandinav* arbeider vi med å utforske og bearbeide materiale som samles inn gjennom blant annet kommentarfelt, workshop og intervjuer. Dette materialet skal videre avgrensnes og struktureres innenfor en viss dramaturgisk ramme og i et samlet scenisk uttrykk. Tanken bak denne dramaturgiske oppbyggingen er å ikke å følge en tradisjonell spenningsoppbygging med en lineær historie, men å arbeide med flere frittstående sekvenser som skal belyse ulike aspekter av tematikken. For å skape et strukturerende element og en tydelig rød tråd i forestillingen vil sekvensene bindes sammen ved bruk av tverrestetiske virkemidler, både i form av tekstlige, visuelle og musikalske elementer. Særlig vil musikalske virkemidler ha en fremtredende og bærende dramaturgisk funksjon, i anvendelse av Karpe Diems musikk. Musikken vil dermed skape en sammenføyning av de øvrige elementene og bidra til å skape en tydelig og strukturerende ramme rundt en ikke-lineær handling, en helhet og en sammenheng.

- Marte Boge, dramaturg *Skandinav*

Sluttkommentar:

Vi vil lage en forestilling som speiler de skandinaviske landenes velferd, væremåte og verdier. I Norge har vi funnet en åre til dramatik i befolkningens nye definisjon av begrepet «naver», et negativt ladet begrep som omhandler trygdemisbruk. Denne negative holdningen til trygdene gjør livet enda vanskeligere for de svake som er nødt til å være en del av systemet og trenger hjelp, fordi de dømmes på samme nivå som trygdemisbrukere. Hvorfor har vi behov for å irettesette og kommentere hverandres måte å leve på, når vi har det så godt. Ligger det i vår natur¹⁶? Vi vil undersøke den skandinaviske moralen. Er den lik i Danmark, Norge og Sverige? Til nå har vi tatt utgangspunkt i det norske «naver»-fenomen, siden dette er noe vi som nordmenn har kjennskap til. DERFOR er det veldig viktig at vi de neste ukene fordyper oss i hvor stor grad fenomenet forekommer i Sverige, Danmark, ved f.eks. å se på

Tekstmateriale Skandinav

trygdemisbruk-statistikk der. Hvem fortjener godene? Skandinavene? Skal ikke Skandinavia stå for broderskap og det å stå sammen? Eller gjelder ikke de gamle idealene? Det er også en generell misnøye til forvalteren av velferdsgodene, - NAV. Brukerne føler seg oversett, og er ofte på nippet til å gi opp. Selv om de lever i verdens beste land. Alle syn, fordommer og meninger kommer godt til syne i kommentarfelt, men svært få ytrer likende meninger uten et tastatur foran seg.

De foregående sidene danner tekstgrunnlaget for devisning-prosessen Skandinav skal konstrueres igjennom i perioden februar til april.

Helena Wik
Kunstner leder
Teaterkompaniet Hennes Majestet

29.08.16

Fotnoter:

¹ = <https://snl.no/Skandinavia>

² = <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/aarets-nyord-aa-nave/a/10063514/>

³ = https://da.wikipedia.org/wiki/Naver_%28h%C3%A5ndv%C3%A6rker%29

⁴ = <http://www.klikk.no/forum/barnimagen/index.php/topic/144180839-hva-er-en-naver-ut/>

⁵ =

<https://www.nav.no/no/NAV+og+samfunn/Statistikk/Flere+statistikkomrader/Trygdemisbruk>

⁶ = http://bumpyroad.blogg.no/1419803252_jeg_er_redd_for_bli_.html

⁷ = <https://www.nrk.no/norge/faerre-i-arbeid-etter-nav-reform-1.11797350>

⁸ = <http://www.altaposten.no/lokalt/nyheter/article11582092.ece>

⁹ = <http://genius.com/Karpe-diem-kampen-mot-klokka-lyrics>

¹⁰ = <http://genius.com/Karpe-diem-tog-lyrics>

¹¹ = <http://genius.com/Karpe-diem-porselen-lyrics>

¹² = <http://genius.com/Karpe-diem-hus-hotell-slott-brenner-lyrics>

¹³ = <http://genius.com/Karpe-diem-lett-a-vre-rebell-i-kjellerleiligheten-din-lyrics>

¹⁴ = <http://www.klikk.no/forum/barnimagen/index.php/topic/144044253-utnytte-nav-ja-sa-klart-jeg-gjor-det/>

¹⁵ = http://spillregler.egmont.no/Millionaer_2004.pdf

¹⁶ = <https://www.nrk.no/sorlandet/xl/personligheten-som-sier-ikke-kom-for-naer-1.12658249>